

Indiske hemmeligheder midt i København

Dauids Samling er et skatkammer uden lige. Netop nu kan man udover den faste samling se en udstilling af sjældne fotografier fra Indien

Udstilling

★★★★★

AF MAI MISFELDT

kultur@k.dk

Der er halvmørkt i de grønmalte udstillingssale på Davids Samling. Det plejer ikke at være nødvendigt, når det er fotoudstillinger, men fotografierne på udstillingen "Under Indiens himmel" er dels gamle og originale, dels er de unikaværker – der findes ikke negativer til dem. Fotografierne tilhører en engelsk samler, der vil være anonym, men som kontaktede museet og stillede sin samling af mere end 5000 fotografier fra kolonitidens Indien til rådighed. Dem dykkede udstillingens kuratorer, Joachim Meyer og Peter Wandel, ned i, og på udstillingen kan man se de omkring 80 værker, de endte med at vælge ud.

Når Davids Samling viser denne udstilling, er det, fordi man for tre år siden besluttede at give museet et ekstra fotografisk ben. Museets samling af islamisk kunst slutter omkring 1850. Det er også den tid, hvor fotografiet bliver født. Derfor besluttede man at lave skiftende fotoudstillinger, med fokus på islamisk kultur, hvilket også bringer museets faste samling en mulighed for at blive spejlet i den nyere tid.

Fotografierne på udstillingen er taget i perioden fra 1850 til 1920, primært af englændere, og motivet er Indien. Fotografierne har været en skønsmos blanding af amatører og professionelle, som på hver deres måde har arbejdet med at dokumentere livet i det fremmede, fra landskaber til bygningsværker til de indfødte og deres livsførelse.

Nogle af dem har både tjent til dagen og vejen ved at fotografere mænd fra den indiske overklasse – fyrster, de troer i stiveste puds med sabler og smykker og utrolig blanke laksko, i fotografens ateliers iscenesættelse af en sær overlæst dagligstue med duge, forhæng og pottelanter – og bagefter har de formodentligt også solgt disse billeder til hjemlandet som en form for eksotiske vidnesbyrd derudefra.

Andre var mere optagede af landskaber, andre igen af at dokumentere, hvordan befolkningen levede, og i næsten videnskabelig grad at redegøre for måden, hvorpå de indfødte praktiserede forskellige fag og håndværk. Overalt har disse fotografere slæbt deres enorme kameras, store glasplader og andet udstyr med sig. Det har været lidt af en opgave, og formodentligt har de selv følt deres arbejde som en form for indsats i fastholdelsen af det udvidede britiske imperium.

Fra 1750'erne havde englænderne været særdeles aktive i Indien, og efter Sepoyoprøret 1857-1858 (et nordindisk oprør mod briterne, der bliver blodigt slået ned) overtager den britiske krone styret fra East India Company. Fotografen Felice Beato (1832-1909) ville dokumentere oprøret, men kom først frem et halvt år efter, det havde fundet

sted. Blandt andet fotograferede han pladsen ved Sikandar Bagh i Lucknow, hvor op mod 2000 indiske oprørere mistede livet i november 1857. For at dokumentere de menneskelige rædsler, og ikke bare vise ruinerne, fik han simpelthen hentet nogle af de ret opløste lig og spredt dem rundt på pladsen. Det gør det næsten dobbelt grusomt, først massakren, dernæst de sagesløse knogler og kropsdele spredt på pladsen, som var det et stik af Goya. På det tidspunkt i fotografiets udvikling havde det i øvrigt ikke været muligt fotografisk at gengive kamphandlinger, det ville gå alt for hurtigt.

De færreste danskere vil vide specielt meget om den engelske kolonihistorie i Indien, ligesom alle de fotografere, der fotografere fra landet, vil være en ukendt. Men det er ikke en forudsætning for at få en stor oplevelse på udstillingen, som på mange måder

▲ En moské i Det Røde Fort, Delhi, 1858. – Foto: Felice Beato/Dauids Samling.

også er kurateret ud fra et æstetisk perspektiv; altså ud fra, hvilke fotografier der fanger os som visuelle udsagn i dag.

Udstillingen er tematisk inddelt, et rum er viet dokumentation af arkitektur, hvor besøgende, der har været i Indien, kan konstatere, at meget stadig findes, et andet portrætter, og et tredje folkeliv.

Fotografierne har især haft en dokumentarisk interesse. De har villet skildre dette fremmede land og dets indbyggere sådanne, at det kunne formidles til folk hjemme i England. Men når man fotografere, overfører man jo ikke bare virkeligheden til billedet, uden at man også selv er medskabere af det billede, der kommer frem, fordi man

▼ Fotografierne på udstillingen er taget i perioden fra 1850-1920, primært af englændere, motivet er Indien, og fotografierne dokumenterer livet i det fremmede, fra landskaber til bygningsværker til de indfødte og deres livsførelse. Her er det et billede af Taj Mahal i Agra, set nordfra, fra 1870'erne. – Foto: Ukendt fotograf/Dauids Samling.

◀ Gruppe af fyrstelige, sandsynligvis fra Bikaner, cirka 1900. – Foto: R.K. Brothers/Dauids Samling.

▲ Portræt af en ung fyrste, cirka 1900. – Foto: Johnston og Hoffmann/Dauids Samling.

vinkler og i forskellig grad iscenesætter sit motiv. Dengang, i fotografiets barndom, var det helt nødvendigt at iscenesætte, hvis man skulle skildre mennesker. Fordi der var så lang eksponeringstid, at folk simpelthen skulle sidde stille i lang tid, hvilket har som effekt, at flere portrætterede synes at se ud mod fremtiden med vildt opspilede øjne (de har gjort sig uma-

ge for ikke at blinke). Men det er også tydeligt, når man ser på billederne af det indiske landskab eller nogle af bygningsværkerne, at fotografierne har haft deres kunsthistoriske billeder med sig i bevidstheden. De har fotografere det romantiske landskab, den engelske have, de kendte hjemmefra. Og selvom de skulle dokumentere, er det tydeligt, at nogle af dem har

fortabt sig i bløde skygger, i stoffigheder og den måde, lyset falder ind ad et vindue på.

Der er fotografier af meget stor skønhed. Man overraskes over, hvor skarpt det tidlige fotografi var, hvordan de mindste stofflige detaljer er fastholdt. I forbindelse med udstillingen er der udgivet et udstillingskatalog på Strandberg Publishing skrevet af

den britiske fotohistoriker John Falconer, tidligere ansvarlig for fotosamlingerne i British Librarys indiske og orientalske afdeling, hvor man dels kan blive meget klogere på de enkelte billeder, dels på fotografernes historie og udviklingen af de fotografiske teknikker. Kataloget kan købes på museet og koster 200 kroner.

Under Indiens himmel. Fotografier fra det 19. århundrede. Davids Samling, Kronprinsessegade 30-32, København K. Til den 28. april 2019.

Dommen over Lyngvilds vikinger er faldet

Nationalmuseets udstilling "Mød vikingerne" åbnede i sidste uge. Allerede inden åbningen mødte den kritik for samarbejdet med designer **Jim Lyngvild**. Nu er anmeldernes dom endelig faldet, og her er begejstring at finde, men kritikken ulmer stadig under overfladen

AF STINA ØRREGAARD ANDERSEN

anderсен@k.dk

Vikinger i farverige klæder, der poserer med våben og smykker foran kameraet, har indtaget Nationalmuseet i København. Vikingefotografierne er hverken en arkæologs eller historikers værk, men derimod den asatroende designer og tidligere reality-show-deltager Jim Lyngvilds bud på, hvordan vikingerne kan have set ud. Netop den detalje er årsagen til, at udstillingen allerede inden sin åbning har været genstand for stor debat.

For mens museets valg af at inddrage Jim Lyngvild hos nogle har vakt begejstring, har andre, herunder historikere, kritiseret valget. Nu er anmeldernes dom så faldet, og her er der faktisk både flotte stjerner, hjertes og rosende ord at finde.

I Politiken anmelder Lars Hedebo udstillingen "Mød vikingerne" under overskriften: "Jim Lyngvilds kontroversielle udstilling på Nationalmuseet er rendyrket, lummer vikingeporno. Men det virker", og giver udstillingen fire hjertes.

Da der ikke findes mange skriftlige kilder om vikingerne beklædning, man kan læse sig op ad, har vi ifølge anmelderen alt for sjældent set, hvordan smykker og klæder er blevet båret og anvendt – og det er det, Jim Lyngvild prøver at rode bod på.

"Takket være Lyngvilds portrætter bliver vikingerne levende, og ved hjælp af lån fra monterne får de mange guld- og sølvsmykker, bægre, knogler og våben nyt liv. De får en funktion og har smidt udgravningsstøvet af sig i sådan en grad, at man pludselig ser dem på en helt ny måde: som design, der signalerer status og rå magt," skriver anmelderen, der dog også mener, at Lyngvild nok ender med at gå over strengen og får gjort vikingerne for attraktive.

I Kristeligt Dagblad er der også fire stjerner til udstillingen "Mød vikingerne" fra anmelder og historiker Jes Fabricius Møller, der kalder Lyngvild en dygtig kostumer og hans fotografier flotte.

Men ligesom i Politikens anmeldelse følger der her i avisen også et "men" med begejstringen:

"Men det er altså stadig nærmest fri fantasi, for der er kun få skriftlige og arkæologiske vidnesbyrd om vikingerne påklædning, og de peger ikke alle sammen i Lyngvilds retning, om man så kan sige. Men det gør ikke noget. Som publikum kan man jo sagtens følge illusionen, så længe den er klart deklareret. Og i den henseende fuskes der ikke," skriver Jes Fabricius Møller og gør det klart, man ikke skal ikke bebrejde Jim Lyngvild, at han er Jim Lyngvild, men at man kan godt stille spørgsmål til museumsdirektør ved Nationalmuseet Rane Willerslevs prioriteringer.

Berlingske har haft to anmeldere på sagen, og mens den ene, Bent Blüdnikow, overordnet deler de andre anmelderes begejstring og også

kvitterer med fire stjerner, giver Frederik Volstrup Kock, som Berlingske selv beskriver som en museumsnoive, udstillingen to stjerner.

Bent Blüdnikow finder derimod Lyngvilds fotografier og museets udstillede genstande, men kommenterer også museets brug af både fakta og fiktion.

"Megen videnskab om vikingetiden er også gæst og fantasi, men altid med et forsøg på at dokumentere påstande videnskabeligt. I en stadig mere fiktioniseret virkelighed bør Nationalmuseet forsøge at fastholde, hvad der er fiktion, og hvad der kan videnskabeligt dokumenteres. Den grænse overskrides næsten ikke i museets nye udstilling," skriver anmelderen.

Berlingskes museumsnoive er noget mindre begejstret. "Det lugter langt væk af ren og skær opportunisme, når Nationalmuseet med Rane Willerslev i spidsen – om ikke tilsidesætter – så i hvert

At Nationalmuseet, inklusive medarbejdere, der som myndighedsopgave også bestemmer og takserer Danefæ-fund, er så ligeglade med detaljerne, er simpelthen for langt ude.

SØREN MICHAEL SINDBÆK, PROFESSOR I ARKÆOLOGI

fald nedprioriterer det forskningsmæssige grundlag for deres udstilling. Blot for at føje os, der normalt ikke kunne drømme om at sætte foden i hans "butik". Her må jeg desværre skuffe dig, Rane, det kommer vi ikke til at gøre al-

ligevel," skriver Frederik Volstrup Kock i Berlingske og fastslår, at der "skal mere end nogle opstillede, men ganske vist smukke, fotografier i høj opløsning til at gøre et kulturelt muldyr til en museumshungrende præmiehingst".

Kritik af udstillingen er der også at finde i en anmeldelse på **historie-online.dk** (Dansk Historisk Fællesråd), hvor der ikke bruges stjerner. Her er det museumsinspektør ved Museerne Helsingør Niels Hein, der anmelder, og igen er det faktisk ikke Jim Lyngvild, kritikken er rettet mod. For mens designerens bidrag til udstillingen kaldes både dragende, engagerende og stemningsfulde, formår eksperternes faktabaserede udstillingstekster, der skal følge designerens fortolkninger og de historiske genstande, ikke at indfri den nysgerrighed, scenografien ellers har vakt, mener anmelderen, der derfor konkluderer: "Lyngvilds vikinger har sejret og givet liv til udstillingen.

Desværre har museets formidling suget lidt af livet ud af den igen."

Hos **Forskerzonen**, som er en del af internetmediet videnskab.dk, er det professor mso i arkæologi ved Aarhus Universitet Søren Michael Sindbæk, der i sin anmeldelse uddeler kritik til både Lyngvild og Nationalmuseets personale.

"I forlængelse af den historieløse udklædningsleg med dragtsmykkerne er rummene dekoreret med metalplader med udskårne ornament. Nogle er fra vikingetiden, andre fra jernalderen, 200 år før – ingen forklaring. Man kunne med lige så god ret have illustreret vikingetiden med billeder fra Roskilde Domkirke. Om det er Lyngvild eller Nationalmuseets folk, der har saksat noget, der så vikingagtigt ud, ved jeg ikke. Men at Nationalmuseet, inklusive medarbejdere, der som myndighedsopgave også bestemmer og takserer Danefæ-fund, er så ligeglade med detaljerne, er simpelthen for langt ude."

Mette Bock udpeger nyt Bogpanel

Kulturminister Mette Bock (LA) har nedsat et nyt Bogpanel, der skal øge fokus på børn, læsevaner og digitalisering. Formand for Bogpanelet bliver Annet Marie Mai, professor ved institut for kulturvidenskab på Syddansk Universitet.

Ud over formand Annet Marie Mai, der er tidligere medlem af Bog- og Litteraturpanelet, består Bogpanelet af Lars Handesten, lektor ved institut for kulturvidenskab, Syddansk Universitet, Nina Christensen, professor ved center for børnelitteratur, institut for kommunikation og kultur, Aarhus Universitet, Rasmus Grøn, lektor ved institut for kommunikation og psykologi, Aalborg Universitet, og tidligere medlem af Bog- og Litteraturpanelet, Rasmus Helles, lektor ved institut for medier, erkendelse og formidling, Københavns Universitet, Stine Reinholdt, ph.d. og forskningsmedarbejder ved Nationalt Videncenter for Læremidler, Odense.

Bogpanelet skal følge udviklingen på bogmarkedet og er nedsat for perioden 2019 til og med 2022.